

İZMİR NÜFUSUNUN GELİŞİMİ

Mümtaz PEKER

Giriş : Bu yazının amacı, İzmir nüfusunun gelişimini, "hakim şehir" olma sürecinde tartışmaktır. Olaya zaman içinde baktığımızda, İzmir bu süreç içinde iki göç dalgası ile karşılaşmıştır. Birinci göç dalgası hakim şehir olma sürecinin başladığı ve sürdüğü 1800-1920 dönemidir. İkinci dönem ise, demografik geçişin ikinci aşamasına girdiğimiz 1950'den sonraki yıllardır.

Konuyu, karşılaştırma yöntemini kullanarak daha anlaşılabilir hale getirebiliriz. Örneğin; sanayileşme sürecine giren toplumlarda nüfusun mekansal dağılımı, düzenli büyüyen ve karşılıklı ilişkisi olan yerleşmelere göre olmuştur. Süreç içinde bu yerleşmelerin tümünü ekonomik ve siyasal iktidar açısından denetleyen yerleşme metropol alan durumuna gelmiştir. Hemen belirtelim ki bu yerleşmeler arasında nüfusun sıra büyüklüğü bir düzen içinde gelişmiştir¹. Sanayileşmenin başladığı tarihlerde hâlâ tarım toplumu olan ülkelerde ise "ticaret ve zanaata" dayalı az nüfuslu kasaba-kentler arasında da bir ilişki söz konusudur. Bu ilişkide denetim daha çok siyasal iktidar ağırlıklıdır ve egemen kent siyasal iktidarın olduğu kenttir.

Her iki toplumda üretim biçimine bağlı olarak sosyal değişme, ekonomik büyüme ve nüfusun gelişimi farklı olmuştur. Sanayi toplumlarındaki üretim teknolojisi, örgütlenme-ihtisaslaşma ve iletişim merkez kent ile bunun denetlediği kentlerle ilişkili büyüme ve nüfus artışı başlatmıştır. Tarım toplumlarında ise, tarıma dayalı "kendine yeten" bir ekonomik büyüme ile nüfusun nerede ise sifıra yakın büyümesi devam etmiştir. İşte bu süreçte sanayi toplumlarındaki kentlerde iki sorun oluşmaktadır. 1) Bu kentlerdeki insanlar nasıl beslene-

¹ H.S. Shryock: *The Methods and Materials of Demography*, U.S. Government Printing Office, Washington, D.C. 1973, s.123-182.

cek? Üretim için gerekli olan hammadde nereden sağlanacak? ii) Üretim fazlası ne yapılacak? Demografik geçişin ikinci evresine giren bu ülkelerde sanayi tarafından emilemeyen nüfus ne yapacak? Soruların yanıtı bu süreçte iki grup ülkenin ilişkilerinde, daha doğrusu ticaret ile oluşan denetimde görülmektedir. Önceleri yelkenli gemiler ile yapılan ticaret ulaşımı, buharlı gemiye dönüşünce, sanayi ülkeleri uzak mesafeli ticarete ve bu ticareti denetime başlamışlardır. İlişkide buldukları tarım toplumlarında seçilecek kentlerin niteliği açıktır: Liman kenti olmaları, gerisinde ise verimli toprakları ve bu topraklarda yaşayan kararlı bir nüfusa sahiplikleri gerekir. Sanayi toplumları büyüyen ekonomi ve artan nüfuslarının gereksinimini işte bu liman kentleri aracılığı ile karşılamışlardır². Başlangıçta liman kentlerinin söz konusu hizmetleri sunabilecek altyapıları ya yoktur ya da çok yetersizdir. Bu nedenle seçilen kent ve etki alanındaki üretim, ulaşım, iletişim ve hizmete yönelik tüm teknolojiler sanayi toplumlarından getirilmiştir. Böylece liman kentleri kendi mekanlarında büyümeye başlamışlardır. Büyüme bir yönü ile ticareti yönlendirecek yatırımlarla olurken, bir yönü ile de kentte ve denetim bölgesinde çalışacak nüfus ile olmuştur. Bilindiği gibi, bu nüfusun tarım toplumundaki nüfustan daha nitelikli olması gerekir. Ayrıca liman kentlerinin gerisindeki alanlarda tarımsal üretimi gerçekleştirecek kararlı bir nüfus istendiği için, liman kentlerine göç, sanayi toplumları ile bu kentlerin arkasındaki mekanların dışından olmuştur.

Bu bağlamda İzmir nüfusuna baktığımızda buharlı gemi ticareti öncesi Sığla, daha sonra Aydın'a bağlı olan şehrin nüfusu uzun yıllar tarım toplumuna özgü gelişimini göstermiştir³. Bu ticaret ile birlikte denetim ilişkileri değiştiği için, kentin nüfusunda tarım toplumundan farklı bir artış başlamıştır. Nüfus artışı, doğal artıştan öteye göçle olmuştur. İzmir'e göç edenler ise daha çok Avrupa'dan ve Adalar'dan gelmişlerdir. Bu dönemde İzmir'in etki alanındaki yerleşmelere tarımsal üretimi ve hammadde istihracını artırmak için dışardan göçmen işçi sağlanma yoluna gidilmiştir⁴.

² Shepard B. Clough, *European Economic History, The Economic Development of Western Civilization*, McGraw-Hill Book Company, New York, 1968, s.141-516.

³ C. Atay, *Tarih İçinde İzmir*, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını no: 3, İzmir, 1978; T. Baykara, *İzmir Şehri ve Tarihi*, Ege Üniversitesi Rektörlük yayını no: 38, İzmir, 1978; *Yurt Ansiklopedisi*, İzmir Maddesi, İstanbul, 1982-83, s.4242-4464.

⁴ O. Kurmuş, *Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi*, Savaş Yayınları, Ankara, 1982, s.25-123.

Ticaret Döneminde Nüfus Artışı : Buharlı gemi ile başlayan ticaret ile birlikte, biraz önce sözünü ettiğimiz teknolojiler İzmir'e Batı'dan Batılılar tarafından getirilmiştir. Ulaşım (İzmir-Aydın, İzmir-Kasaba demiryolu, rıhtım ve liman yatırımı) inşaat (yol ve bina yapımında), kent hizmetleri (havagazı, tramvay, su) ve eğlence için gerekli olan teknolojiler bunun örneğidir. Bu teknolojik düzey için gerekli olan eğitilmiş insan gücü de yine göç yolu ile İzmir'e dışardan gelmiştir. Oluşum mekana yansdığına; idare, yönetim, üretim ve dağıtım işlevleri farklılaştığı için, kent, çekirdiğinin etrafında büyümeye başlamıştır. Büyümenin boyutu ise gelirle ilintilidir. Tarım ürünleri, hammadde ve batının sanayi mallarının fiyatlandırılması bu örgütlenme yolu ile İzmir'de denetlendiği için, gelir artışı denetim ve ticaretin çapına bağlıdır. Burada unutmamış gereken nokta, bu ilişkilerin tüm liman kentleri (Ortadoğu, Latin Amerika, Güney Asya ve Orta-Kuzey Afrika) için geçerli olmasıdır⁵. Yerel nüfusun denetimi dışındaki bu büyüme bir taraftan kenti fiziksel anlamda genişletirken, bir taraftan da bu kentlerin parasal (banka, sigorta, borsa ve kredi gibi) işlevlerini artırıyordu.

Yeni işlevler yüklenen kentin, eski işlevleri de bu arada devam etmektedir. Böylece eski ve yeninin örgütlenmesi, denetim ağı, davranışı vb. özellikleri fiziksel mekana farklı yansımıştır. Özellikle yeni oluşumda çalışanlar gerek işyeri, gerekse konut alanlarına göre kentin hızla ve gösterişçi tüketim ögesi ağırlıklı bir mimari yapılanma (gelirlerine orantılı olarak) ile büyümesini sağlamışlardır. Hızla büyüyen kentte bu süreçte ikili bir yapı oluşmaya başlamıştır. Öte yandan denetim alanındaki diğer kentlerle nüfus sıra büyüklüğü ilişkisi değişerek ve farklılaşarak "hakim şehir" konumuna gelmiştir.

Süreç içinde, kentin hızlı gelişiminde göçlerin önemi açıktır. Bilindiği gibi Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus için kayıt sistemi olmadığından, gelenlerin bir kaydı tutulmamıştır. Bu nedenle ticaretin başladığı ve egemen olduğu 19. yüzyıl boyunca İzmir nüfusunun yapısı değişmiştir. İzmir'in nüfusuna ilişkin kaynaklara baktığımızda, özellikle yerli ve yabancı kaynaklar arasında büyük tutarsızlık görmekteyiz⁶. Karşılaştırma açısından 1890-1900 dönemi ilginçtir. Aydın

⁵ M. Kiray, *Örgütlemeyen Kent İzmir*, Sosyal Bilimler Dergisi Yayını A. 1. Ankara, 1972.

⁶ C. Atay, a.g.e., s.114-116.

Salname kayıtlarına göre 1892'de 210.000 olan şehrin nüfusu 1895'te 219.621 olarak görülmektedir⁷. Üç yıl içinde yıllık nüfus artışı binde onbeş olan (göçlerle nüfus kazanımı devam ettiği için) kentin verileri kendi içinde tutarlıdır. Bu döneme ilişkin yabancı kaynaklara baktığımızda bir iç tutarlılık görülmemektedir. Yabancı kaynakların verdiği verilere göre nüfus, belirli bir artış eğilimi göstermezken, kendi içinde de belirli oranlar açısından tutarsızdır. Örneğin; 1890-1900 dönemine ilişkin okul çağı nüfus ile toplam nüfusu etnik gruplara göre ele aldığımızda farklı oranlar karşımıza çıkmaktadır. Okul çağı nüfusu, Batı modeli ölümlülük hızları ile gençleştirdiğimizde ise bu kent Batı'dan farklı ve kendi aralarında tutarsız doğurganlık hızları ile karşılaşırız. Bu nedenle bilgilerin geçerliliği ve güvenilirliği tartışma konusudur. Öte yandan gerek Avrupa'da gerekse bu tür kentlerde kaydı tutulan hıristiyan nüfusa ilişkin bir kaydın bulunmaması bizi güç durumda bırakmaktadır. Kanımca bu belgelerin İzmir yangınında kül olması olayı tartışmalı kılmaktadır. Sonuç olarak Osmanlı İmparatorluğu verilerinin iç tutarlılığı olmasına karşın, yabancı kaynaklarda bu yoktur.

Ticaretin geliştiği hakim kentlerde, dönem koşullarına göre dünya nimetlerinden çok iyi yararlanan yabancı nüfusun temel niteliği, gerek sermayesini gerekse işgücünü değerlendirmek için yeni mekan aramasıdır. Bu bağlamda yerleşik nüfustan farklı değerleri ve davranışları sözkonusudur. Ekonomik göçmenler, koşulların değişmesi sonucu o yerleşmeyi ilk olarak terkeden kişilerdir. Olgu bu tür ticaretin görüldüğü Latin Amerika, Ortadoğu, Güney Asya ve Afrika'nın değişik yörelerinden farklı zaman dilimlerinde gerçekleşmiştir.

Cumhuriyet Döneminde Nüfus Artışı : Savaş sonrası İzmir'de nüfus, dönem öncesine göre büyük ölçüde azalmıştır. Azalışta, uzun süren savaşların getirdiği sıkıntılar, ticaret için verilen ayrıcalık ve güvenin ortadan kalkması ile göç anlaşmaları etkili olmuştur. Cumhuriyet döneminde kentin büyümesini ise, bölgenin üretim yapısı, ulaşım güçleri, ulaşılabilirlik ve nüfus hareketleri gibi değişkenler etkilemiştir. Bu değişkenlerin zaman boyutunda birbirleri ile çok yakın ilişkileri vardır. İlişkiler, Cumhuriyet hükümetlerinin sosyal ve ekonomik politikaları ile de bütünleşmektedir. Bu dönemde sorun, bölgenin

⁷ 1973 *İzmir II Yılığ*, İzmir, 1974.

tarımsal ürünleri ve bölge kentleri tarım dışı üretimini yeni kanallar ile iç-diş pazara aktarmaktır. Böylece dış dinamikten gelen kaynaklar, tarım, ulaştırma ve sanayi için yeniden üretim sürecine aktarılacaktır. Bu nedenle, 1923-1950 döneminde bölgedeki demiryolu ulaşımını desteklemek için il yolları ve il içi yol yapımında büyük artışlar olmuştur. 1950'den başlamak üzere karayolu yapımı ve araçları için getirilen ayrıcalıklar, bir tür "uyandırılmış talep" etkisini göstermiştir. Böylece mal taşıma ve nüfusun ulaşılabilirliğinde hızlı bir artış görülmeye başlamıştır. Ulaşılabilirlikte İzmir ile etki alanındaki kasaba-köy türü yerleşmeler arasındaki sorunun kısa sürede çözülmesi, İzmir'in bir taraftan hakim şehir niteliğini artırırken, diğer taraftan nüfusunun hızla büyüme sürecine girmesini sağlamıştır.

Cumhuriyet döneminde İzmir'in hakim şehir konumunu sürdürmesinde yaşanan bir diğer olay ise kent denetim örgütlerinin el değiştirmesidir. Cumhuriyet öncesinde, dış ticaret, liman, demiryolu, banka, sigorta, kent hizmetleri, kredi, borsa vb. örgütlenmelerin denetimi yerli nüfusun ve kamunun denetimi dışındadır. Cumhuriyet sonrası örgütlenmede etkinlik bir taraftan kamu tarafından yapılırken, bir taraftan da yerli nüfusun etkisi görülmeye başlanmıştır. Böylece bu sektörlerde çalışan yabancı nüfus yerine büyümeye paralel olarak yerli nüfusun İzmir'e göçü de başlamıştır. Bu göçler çoğunlukla İzmir'in birinci çemberindeki yerleşmelerden olurken, anlaşmalar nedeni ile de İzmir göçmen nüfus kazanmaya başlamıştır. Bilindiği gibi Cumhuriyetin 1960'lara kadar nüfus politikasının temel ögesi, dışardan içeriye olan dış göçleri özendirmek, ülke içinde ise yüksek doğurganlığı sağlamak, bebek-çocuk ölümlerini düşürmek, sağlıklı ve gülbüz bir kuşak yetiştirmektir.

İzmir kentinin metropolitan alan oluşum sürecinde, üretim güçleri ile bunların kontrol alanı ve idarenin farklılaşması başlamıştır. Yerel üretim güçleri, merkez ülkelerle yaptıkları anlaşmalar çerçevesinde bir dizi sanayi üretimini gerçekleştirmeye başlamışlardır. Orta ölçekteki bu kuruluşların yardımına ise karayolu ve otomobil ulaşımı gelmiştir. Artık İzmir yalnızca bölgenin ticaret ve dağıtım işlevleri ile değil, bölgesel sanayi ile de ön plana çıkmıştır. Bölgesel sa-

nayı; tarım alet ve makinaları, gıda üretimi, küçük sanayi ve ulaşım sektöründe bunlara hizmet veren geniş bir "tamircilik" hizmetleri de gelişmiştir. Büyümenin denetlenmesinde büyük kolaylık sağlayan haberleşme ise 1965-1980 döneminde bir dizi oluşumlardan sonra otomatik olmak üzere tüm sektörlerin hizmetine sunulmuştur.

Az gelişmiş ülke metropolitan alanlarının oluşmasında görülen ortak öğeler, İzmir için de geçerlidir. Bunları başlıklar halinde sıralayacak olursak : i- Sermaye yoğun olarak adlandırılan ileri teknoloji gelmiştir (İzmir'de özellikle 1970 sonrası bu tür yatırımlar hız kazanmıştır). ii- Orta çaplı sanayinin iç dinamizmle gelişerek kentin dış yapısı ve çevresi ile etkileşimi (İzmir'de denetim ve karar örgütleri olan Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması, Bornova-Kemalpaşa ile Buca-Karabağlar hattının gelişmesi bunun tipik örneğidir. Orta çaplı sanayi ile birlikte kentin saçaklanması sonucu, kent etrafında oluşan yerleşmelerin büyüyerek, 1980 sonrasında İzmir Büyükşehir Belediyesi yerleşim alanına katılmaları ve bu dönemdeki nüfus verilerine göre kırsal nüfusun 400.000 azalması bunun göstergesidir). iii- Toprakdan kopan nüfusun kente göç ve yerleşmesindeki dalgalanmalardır⁸. Bunlara ek olarak İzmir'in denetim alanındaki sermaye sahiplerinin (çoğunlukla ticaret) buldukları yerleşmelerde sermayenin yenilenme hızının düşüklüğünü dikkate alarak hakim şehre göç etmeleridir. Beklenildiği gibi bu faktörler İzmir'in göç yolu ile nüfusunun artışı sağlamışlardır.

İzmir'in nüfusunun artışı bunlara ek olarak, kentsel hizmetlerin denetim alanındaki yerleşmelere göre daha nitelikli ve uzun dönemli verilmesinin önemi yadsınamaz. Örneğin orta ve yüksek öğretim kurumları, bölge halkına nitelikli sağlık eğitimi sunan sağlık örgütleri ile eğlence sektörünü bunlar arasında sayabiliriz. Ayrıca İzmir'in geniş bir kıyı şeridine sahip olması ve ikinci konuta sahiplik için özellikle 1960 sonrası fırsatları değerlendirmek isteyenler için de bir dinlenme ve rehabilitasyon merkezi olması, ikinci konutun toplumumuzda sosyal statü, güvence ve yatırım olarak benimsenmesi kentin iç göç açısından çekiciliğini artırmıştır.

⁸ M. Kiray, "Az gelişmiş Ülkelerde Metropolitanleşme Süreçleri" *Türkiye Birinci Şehirlik Kongresi*, Ankara, 1981, s.1-12.

Cumhuriyet döneminde İzmir ilinin göç olması nüfusumuzun 1940-1950 yıllarında demografik geçişin ikinci evresine girmesinden sonra başlamıştır. Tüm liman kentleri ülke nüfusları da aynı zaman diliminde demografik geçişin ikinci evresini yaşamaya başladığı için hakim kentlere bu kez iç göçler başlamıştır. Göçe ilk katılanlar, hakim kentin birinci çemberindeki yerleşmelerden gelenlerdir. Bunlar tarımdan kopanlar ile ticaret sermayesi sahipleridir. Böylece hakim kent kendisi büyürken, etrafındaki bu yerleşmelerin nüfus ve ekonomik açıdan durağan bir halde kalmasına neden olmuştur.

Kentin büyümesinde saçaklanma önemli bir öğedir. Köyden gelenler, kentin mevcut dokusu yerine, kentin etrafındaki saçak yerleşmelerde yerleşmişlerdir. Özellikle bu tür yerleşmelerin 1980 sonrası "Büyükşehir Belediyesi" tanımı içinde görülmelerinden ötürü İzmir ilindeki kırsal-kentsel nüfusun oranlarında büyük değişme olmuştur.

İzmir'in göç yolu ile nüfus kazanımında ikinci öge denetimi altındaki yerleşmelerden gelen nüfustur. Örneğin; Konya'nın iki ilçesi, Antalya, Uşak ve Afyon bu merkezlerin tipik örneğidir. Bu merkezlerden göç edenlerin de çoğu tarımdan koparken, ticaret ve zanaatkâr sermayesinin de göçtüğü görülmektedir. Göçte üçüncü öge ise, uzak mesafeli göçlerdir. 1970 yılında hızı artan bu göçler son yirmi yıl içinde en başta olan göçlerdir. Öyle ki uzak mesafeli göçlerle İzmir'e gelenlerin toplamı, birinci çemberden gelenleri geçmiştir. Kente kaynak aktarım açısından ise bu nüfusun en geride kaldığı söylenebilir.

İzmir'in nüfusunun büyümesinde ikinci öge doğal nüfus artışıdır. Kendin iç göç almadan önceki doğurganlığı, batı modeline yakındır⁹. Burada tüm liman kentlerinde olduğu gibi çevresel faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Ancak, iç göçlerin başlamasından sonra doğurganlıkta bir artış başlamıştır. Kentin doğal artışla nüfus kazanımına neden olanlar göçmenlerdir. Bunun ilk nedeni göçmen nüfus kente geldikten sonra, kentli gibi değil, kalkış noktasındakiler gibi doğurmaya devam etmesidir. Doğurganlık davranışındaki değişim ikinci kuşakta başlamakta ve ancak üçüncü kuşakta eğitim, kişisel ve

⁹ F.C. Shorter ve M. Macura, *Trends in Fertility and Mortality in Turkey-1935-1975*, National Academy Press, Washington, D.C. 1982.

çevresel faktörlerden ötürü doğurganlıkta bir azalma olmaktadır. İkinci neden ise, bebek ve çocuk ölümlerinin azalmasıdır. Kente gelen göçmenlerin bebek ve çocuk ölümlülüğünde ülkemizin en düşük değerleri büyük kentlerde görülmektedir¹⁰.

Sonuç : Liman kenti hakim kentlerin nüfussal büyümesinde göçler egemendir. Bu kentlere birinci göç dalgası, buharlı gemi-demiryolu ulaşımının dış ticaretin hizmetinde olduğu dönemdeki dış göçlerdir. İkinci göç dalgası ise, liman kenti ülke nüfusunun demografik geçişin ikinci evresindeki iç göçlerdir. Birinci göç dalgasındakiler kente büyük ölçekte kaynak ve teknoloji aktarıırken, kentsel rantı geldikleri ülkelere aktarmışlardır. İkincilerin ise herhangi bir teknoloji aktarımları söz konusu değildir. Kente kaynak aktarımları ise sınırlıdır. Ne var ki bunlarda kalkış noktalarına bu kez kentsel işlerden kazandıkları kaynakları aktarmışlar ya da aktarmaya devam etmektedirler.

İç göçler ile gelen nüfusun kentlileşme sürecinde doğurganlık davranışı kısa sürede değişmediği, bebek-çocuk ölümlülükleri ise hızla değiştiği için kentin doğal nüfus artışına katkıları önemlidir.

Karşılaştırma yöntemini kullanırken, benzer şeylerin belli nitelikleri, olguları ve bunların sonuçları karşılaştırılabilir. Bu nedenle liman kentlerinin, metropolitan alana dönüşme süreçleri ve nüfus kazanımları hiç bir zaman Batı modeli ile karşılaştırılmaz. Örneğin; Batı metropol alanındaki nüfusun çalışma durumu ve iktisadi faaliyet kolları, az gelişmiş ülke metropol alanlarında görülmez. Sanayi toplumu metropollerinde işporta ve ayaksatıcısı görülmezken, az gelişmiş ülke metropollerinde bunlar çalışan nüfus içinde önemli bir kesimi oluşturmaktadır. Öte yandan Batı modelinde, eğitim ve gelir artışı ile dünya ufkunu genişletmek isteyenler metropola göç ederken, az gelişmiş ülke metropollerine göçte böyle bir olgu yoktur. Az gelişmiş ülke metropollerinin nüfus kazanımlarındaki ve bu nüfusun kentlileşme sürecindeki değer ve davranışlarındaki benzerlikler ve varsa farklılıklar ancak bu ülkelerin koşulları dikkate alınarak incelenebilir.

¹⁰ Devlet İstatistik Enstitüsü: 1989 Türkiye Nüfus Araştırması, Yayın No: 1483, Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü: Genel Nüfus Yayınları 1927-1990, Ankara. (değişik tarihler).

ÇİZELGE: İzmir il, şehir ve köy nüfusunun gelişimi (1927-1990)

Sayım yılı	İzmir toplam nüfusu	İzmir şehir nüfusu	İzmir kentsel nüfus	İzmir köysel nüfus	NÜFUS ARTIŞ HIZI (‰)			
					Top.	İzmir	Kent	Köy
1927	531579	153845	100599	277135	-----	-----	-----	-----
1935	596850	170559	116336	309555	14.6	13.3	18.3	13.8
1940	640107	183762	119976	355419	14.0	14.5	6.1	16.9
1945	673581	198396	119946	355239	10.2	15.4	0.0	10.9
1950	768411	227578	131796	409039	26.3	27.8	19.0	28.2
1955	910496	296559	144488	469449	33.9	54.4	18.6	27.6
1960	1063490	335217	213110	515163	31.1	28.4	80.8	18.6
1965	1234667	441626	179927	613114	29.9	56.7	33.3	34.8
1970	1427173	554105	198936	674132	29.0	46.4	20.3	15.0
1975	1673966	681930	223129	768907	31.9	42.4	23.2	26.3
1980	1976763	818251	240932	917580	33.3	37.1	15.5	35.4
1985	2317829	1489772	311025	517032	31.8	127.3	52.4	-114.7
1990	2694770	1757414	377402	559954	30.6	33.6	39.4	16.1